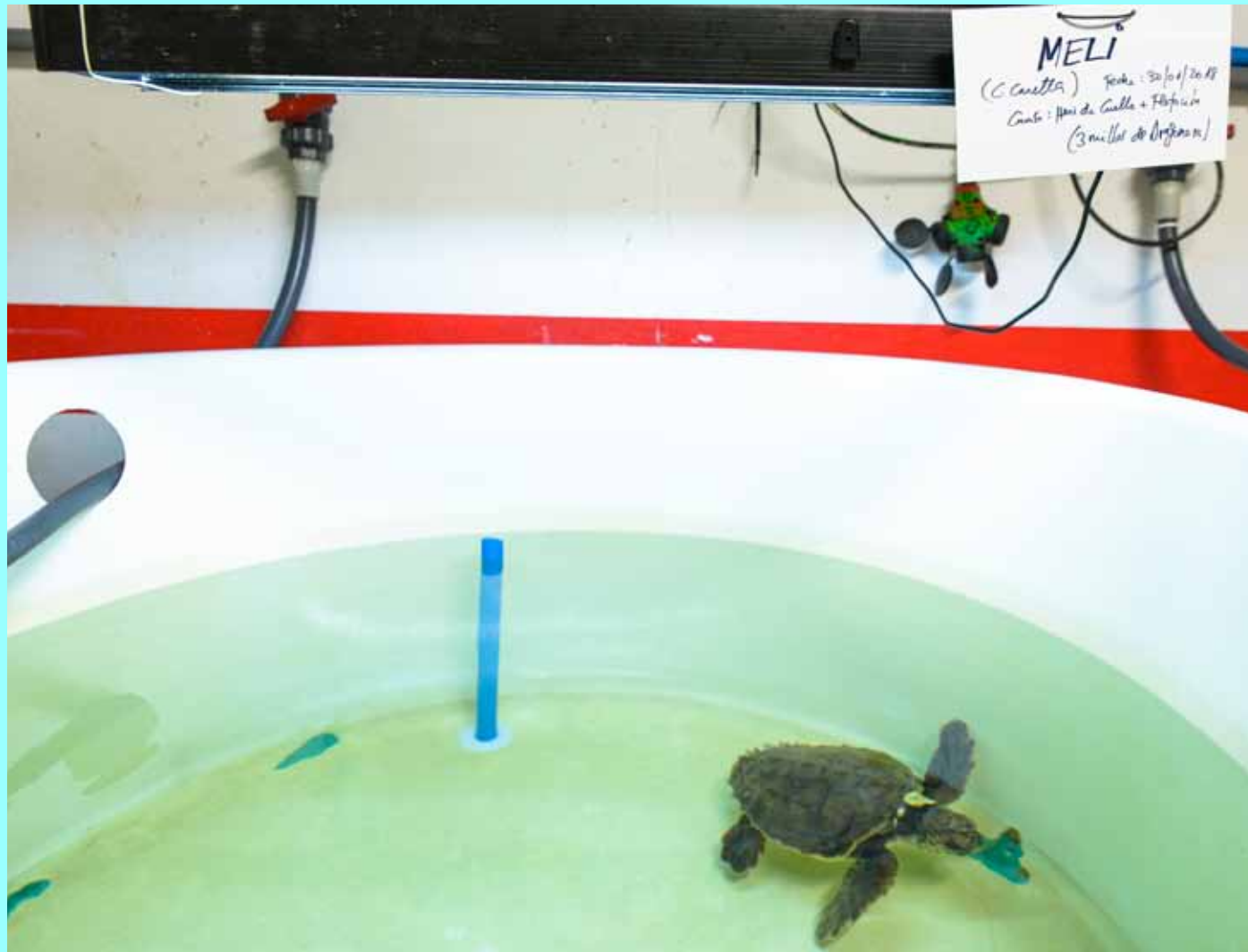

Caretta caretta Segones oportunitats

Per Néstor Carda

Cubeta de recuperació a la qual la petita Meli passaria mesos mentre la ferida del seu coll cicatritzava.

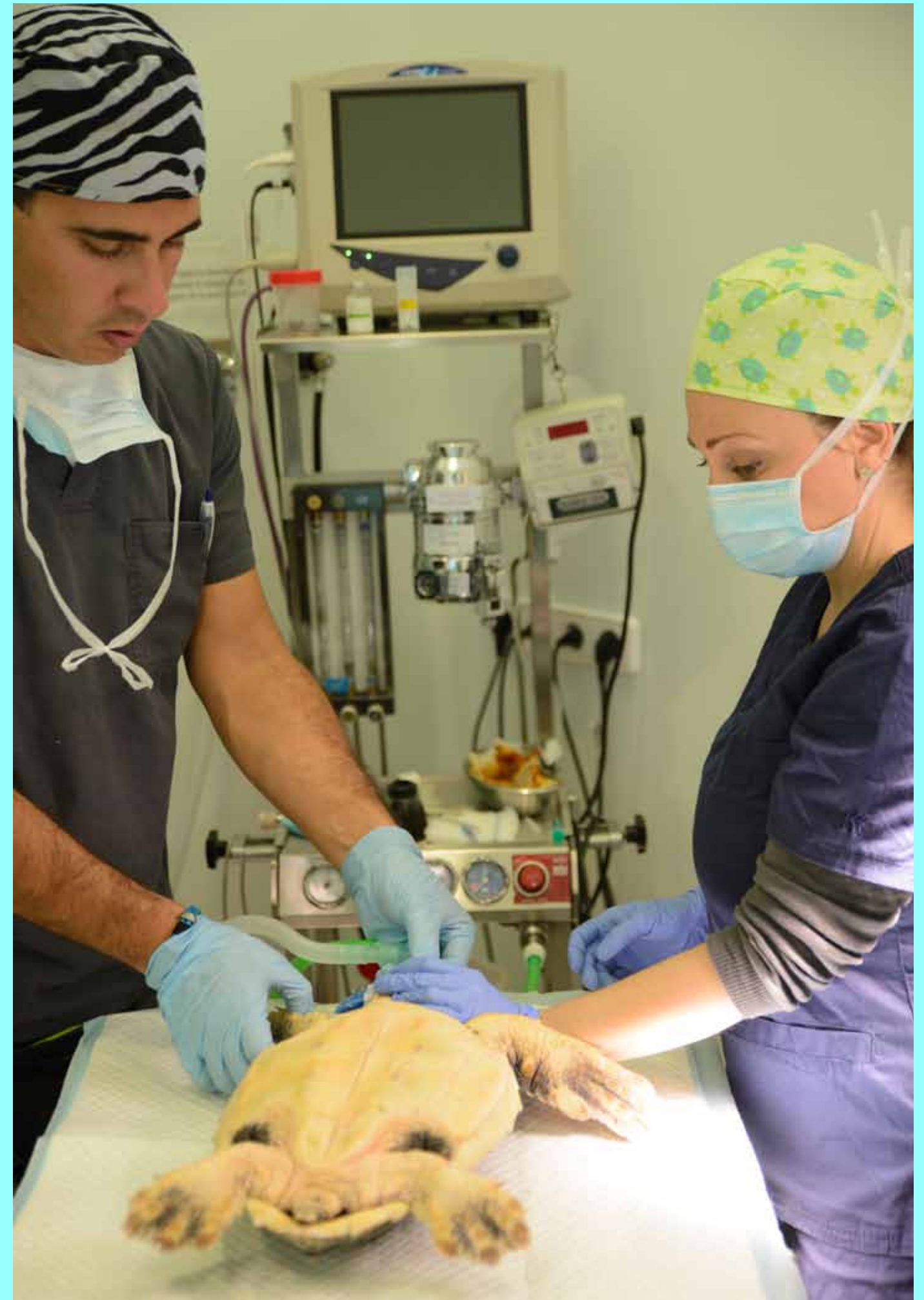
A la mar Mediterrània podem trobar fins a set espècies diferents de tortugues marines. Les més comunes són la tortuga babaua (*Caretta caretta*) i la tortuga verda (*Chelonia mydas*) que crien en aquest mar. La tortuga llaüt (*Dermochelys coriacea*) és menys habitual, però visita el Mare Nostrum regularment. De forma molt més excepcional s'ha citat la presència de tortuga carei (*Eretmochelys imbricata*), la tortuga olivàcia o de Ridley (*Lepidochelys olivacea*) i la tortuga bastarda (*Lepidochelys kempii*). Totes elles estan protegides i en greu risc de conservació. La més abundant al Mediterrani és la tortuga babaua, tot i que igualment es tracta d'una espècie amenaçada i catalogada com a vulnerable per la UICN (Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa).

Quan els problemes es plantegen com un fet que afecta sols a tercers i no a nosaltres, ens dificulta acostar-nos a aquests, però sovint es fa inevitable entendre'ls i comporta un esforç de conscienciació per la nostra banda. Per això mateix, aquesta història, la de les segones oportunitats, va molt més enllà d'una espècie en general. Tracta les pròpies històries de na Meli, Sud i Lasi, tres exemplars de tortuga babaua que, durant un temps, s'han vist obligades a compartir estada al centre de recuperació que la Fundació Palma Aquarium té a Mallorca. Totes elles tenen rostre i un nom i una història de superació a sobre la seva closca.

Meli és el nom de la nostra primera supervivent. Va ser trobada per uns navegants surant a la deriva a unes 3 milles

de l'illa de Sa Dragonera, Mallorca, el 30 de gener de 2018. Presentava una ferida al coll d'origen desconegut, tot i que amb sospites que hagués estat provocada per un palangre. Fou n'Eva, juntament amb la seva família, la que va trobar na Meli, avisant immediatament al 112, que activaren els protocols establerts per a aquests casos, contactant amb el Centre de Rescat, que finalment va recollir na Meli. Si bé el centre compta amb mitjans propis per accedir a les zones d'avarament, en aquest cas no va ser necessari, ja que els mateixos navegants acostaren na Meli fins a la costa. Normalment la solidaritat de la gent és de gran ajuda en aquests casos, siguin particulars o bé d'empreses xàrter, que no dubten a posar-se a disposició de l'equip de rescat.

El primer dia que Meli va abandonar les instal·lacions de la Fundació, tot i que sols de forma temporal, va ser per visitar l'Hospital Aragó, un centre veterinari que té signat un acord de col·laboració amb la Fundació Palma Aquarium, gràcies al qual la Fundació té a la seva disposició les instal·lacions i els equips necessaris per a les intervencions. En arribar al centre, es va mesurar na Meli i se li va extreure una mostra de sang. La nostra primera protagonista anava a ser intervinguda de la ferida del coll. Aquest tipus de ferides al mar són punt de trobada per a tota classe d'espècies que van a picotejar-la, posant en perill vital la tortuga. Així que primer es feia necessari netejar la ferida, eliminar el teixit necrosat i cosir. Mentre l'anestèsia feia efecte, de manera lenta a causa del metabolisme propi de les tortugues,

Guillem Félix i Emanuela Renga, de l'equip veterinari, anestesiava a Meli just abans de la seva intervenció.

Després de gairebé quatre hores d'intervenció la ferida de na Meli estava gairebé suturada. Se li havia raspat tota la zona per tal d'eliminar el teixit necrosat i així pogués tancar-se ja neta. El moment més crític de la intervenció va ser justament aquest, on calia aconseguir que la mobilitat no es veiés compromesa. Part de la bona recuperació de Meli depenia que no s'amollàs cap punt, per la qual cosa, després de suturar, se li va aplicar una cola especial per reforçar la costura.

A la dreta els caps, xarxes, ampolles i altres restes abandonades per l'ésser humà a la mar i que van portar a Sud a prop de la mort. A l'esquerra una xarxa de deriva, un tipus d'art prohibit a la UE.

El dia de la tornada a casa de na Sud. Aquest dia es va congreguar una multitud per ser testimonis d'un treball amb final feliç. L'equip de la Fundació Palma Aquarium i el grup de voluntaris aprofiten aquests moments per a tasques d'educació ambiental.

foren extrets de la closca de Meli els paràsits que hi havia (aquests són enviats a la Universitat de les Illes Balears (UIB), juntament amb una mostra de sang i teixit, per als estudis que es realitzen sobre l'espècie, ja que encara queden moltes coses per saber sobre la biologia i el comportament d'aquests habitants marins). Després de gairebé cinc hores la ferida de Meli estava cosida. Li tocava retornar a les instal·lacions del centre de rescat, i passar la nit en sec per evitar problemes pels efectes de l'anestèsia....

A les instal·lacions de la Fundació dues tortugues més feien companyia a na Meli. La més veterana era na Sud, un exemplar adult de 30 kg. Va ser trobada pels navegants de l'embarcació SUD III, que es fixaren en unes restes de plàstics i xarxes que suraven dins la Badia de Palma i decidiren recollir-los per evitar que una altra embarcació col·lidís amb ells. Al moment d'extreure'ls els va ser impossible fer-ho a mà a causa de l'elevat pes. No sabien que na Sud estava enganxada a les restes. En hissar-les amb una de les corrioles de l'embarcació varen veure na Sud penjant d'aquests. El personal del Centre de Rescat encara recorda les llàgrimes dels navegants al moment de lliurar na Sud. La pasturada de plàstics, xarxes i escombraries que na Sud portava enganxada a la seva closca pesava uns 10 quilograms en sec, uns 43 kg en mullat. L'estima del desglossament de tal embull fou d'uns 91 metres. Aquests havien provocat una

ferida gairebé mortal a na Sud, amb un desgast a la closca que estava a punt de traspasar el teixit cel·lular que protegeix els seus òrgans interns. A més a més se li sumaven fractures de fèmur, tèbia i peroné a l'aleta posterior dreta produïdes per l'emmallament.

Al Centre de Rescat na Sud va ser tractada de les ferides per personal tècnic especialitzat, però hi va haver més gent al càrrec d'ella. A la Fundació treballen una vintena de voluntaris que s'encarreguen diàriament de diverses tasques. La neteja periòdica de les instal·lacions i l'alimentació de les tortugues del centre es realitza gràcies a la seva implicació. Els voluntaris també són els que s'encarreguen d'ajudar en el muntatge de les infraestructures necessàries per a la posada en llibertat d'exemplars. D'ençà que en 2014 la Fundació Palma Aquarium signàs un contracte d'assistència tècnica amb el COFIB i la Conselleria de Medi Ambient, l'alliberament dels exemplars recuperats han intentat fer-se de forma pública, involucrant a diferents actors de la societat, però sobretot a joves estudiants. El treball de recuperació d'un exemplar és pràcticament inexistent si no s'aconsegueix fer arribar un missatge conservacionista a la nostra societat, amb la finalitat que aquesta canviï determinats hàbits humans que duen a les tortugues marines a acabar a les instal·lacions d'un Centre de Rescat o, en el pitjor dels casos, amb la seva vida.

Al Parc Natural de Mondragó, a escassos metres de la costa on va ser alliberada, na Sud va tornar a enfrontar-se a l'amenaça que va estar a punt de posar fi a la seva vida.

Lasi just després d'instal·lar-hi l'emissor per part del personal del SOCIB. Dos dies després tornaria al mar.

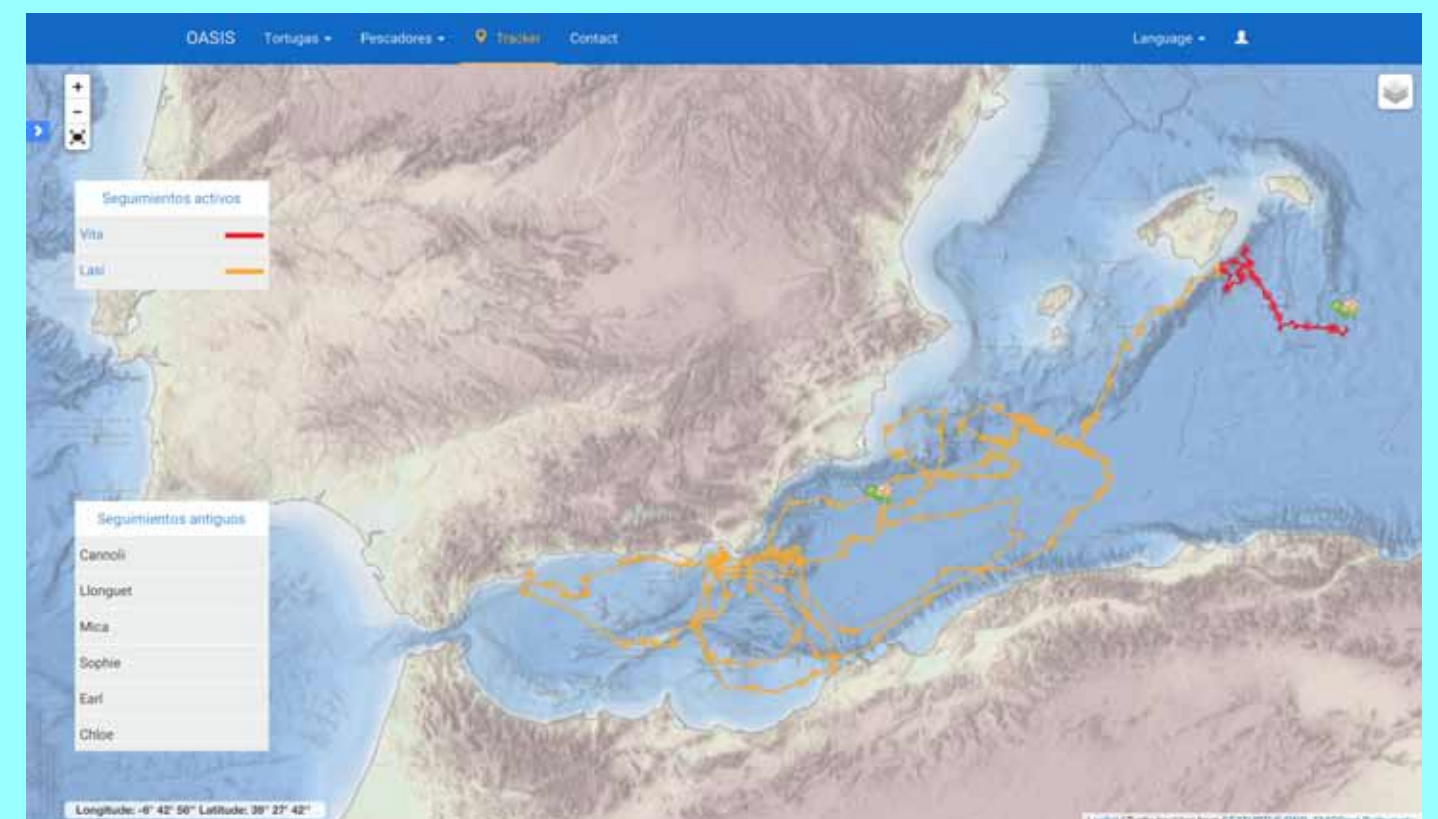
El dia que na Sud va ser alliberada a la platja de s'Amarador estava pràcticament abarrotada de gent. L'atenció dels mitjans de comunicació sobre na Sud havia estat notable. A més de les autoritats pertinents i molts particulars interessats, també varen acomiadar a na Sud un bon nombre d'estudiants de la UIB. De forma indirecta també seria protagonista a causa del rodatge del documental OUT OF PLASTIC, l'equip del qual va aprofitar el cas de na Sud per tractar una de les problemàtiques que afecten més greument als mars i oceans del planeta: el plàstic. És una de les amenaces que afecten la tortuga babaua, podria dir-se que la principal, i la que va portar a na Sud al centre de rescat. El plàstic és avui dia la principal amenaça per a la vida marina a la Mediterrània, però el problema més gran és que cap sector de la societat no té avui una solució ni a curt ni a llarg termini. Als darrers anys s'han posat en marxa campanyes de conscienciació, però que queden molt lluny de retallar els 300 milions de tones de plàstic que, segons Greenpeace, s'aboquen anualment al mar. D'aquests residus marins el 80% prové de l'activitat humana a terra, enfront del 20% restant imputable directament a l'activitat marítima. Això ens dona una idea del problema global al qual l'espècie humana, única responsable, s'enfronta. Alguns estudis indiquen que el plàstic podria haver fins i tot afectat a la grandària dels ous de les tortugues, un fet no tan obvi com els problemes derivats de l'ingesta directa d'aquest, en confondre'ls amb les espècies marines de les quals s'alimenten, com els grumers.

Altres amenaces a les quals han d'enfrontar-se diàriament les nostres protagonistes provenen del sector pesquer i les interaccions amb el mateix. Als darrers anys s'han aplicat canvis substancials que han duit a reduir el nombre de captures accidentals, com el cas de la flota de palangre d'aquesta part del Mediterrani, que ha substituït el tipus d'esquer emprat i variat la distància i la profunditat de calat

dels palangres amb resultats positius. Però un altre cas és el de la flota d'arrossegament que pesca al Mediterrani, que aparentment ha reduït les seves captures accidentals, però sense que puguin aportar dades objectives. Se sospita que l'increment dels protocols que s'han d'aplicar en cas d'una captura accidental fa que part dels actors involucrats prefeixin no notificar-la.

Aquell dia a la platja de s'Amarador, al parc natural de Mondragó, na Sud no va ser l'única tortuga que tornava a la seva llar. Lasi va ser alliberada pocs minuts després de na Sud. La història de na Lasi és ben diferent de les nostres altres dues protagonistes. El seu va ser un cas d'excés de precaució per part dels seus rescatadors. Na Lasi es trobava perfectament quan va ser trobada surant, un fet que forma part del seu comportament, però que va ser confós amb un problema major. Després d'un breu pas per les instal·lacions de la Fundació va ser posada en llibertat. El seu bon estat de salut va fer d'ella una candidata idònia per formar part del programa Tortugues Oceanògrafes, que intenta donar una mica de llum sobre l'encara poc conegut comportament de l'espècie. Aquest projecte involucra diverses entitats entre elles SOCIB, Alnitak, CSIC/IMEDEA, Fundació Palma Aquarium i el Consorci de Recuperació de la Fauna de les Illes Balears (COFIB). A na Lasi se li va instal·lar un emissor que a dia d'avui segueix aportant informació de posició, temps d'immersió, profunditats, etc. Juntament amb les dades que aporten les seves companyes, la informació que s'obté serveix de gran ajuda als investigadors per conèixer-les i protegir-les, tant a elles com a la resta de companyes anònimes.

I durant tot aquest temps... que ha estat de na Meli?. La petita Meli ha estat alimentant-se i recuperant-se de la ferida dins la seva cubeta. Gairebé quatre mesos de recuperació, de treball diari per part de l'equip de la Fundació Palma Aquarium. Després d'una darrera visita, a l'Hospital

Al web <http://seaturtle.socib.es/es/seaturtles/> podeu fer el seguiment de na Lasi. A dia d'avui encara segueix amb l'emissor actiu. La vida útil d'aquests és de 10 a 12 mesos.

Les interaccions amb la pesca són una de les principals amenaces, si bé part del sector ha fet canvis amb resultats satisfactoris se sospita que als arts de deriva segueixen produint-se captures accidentals no declarades.

La Fundació Palma Aquarium a Mallorca, el GOB de Menorca i el CREM a Pitiüses són els encarregats de vetllar per la recuperació de la fauna marina a Balears.

El plàstic és la principal amenaça de la vida marina, tant al Mediterrani com a la resta de mars del món. L'espècie humana s'enfronta a un dels seus majors reptes: reduir i eliminar els abocaments a la mar.

Actualment, les instal·lacions de la Fundació Palma Aquarium estan ocupades al 100%. El Centre de Recuperació de Palma Aquarium és un servei gestionat pel COFIB, organisme que pertany a la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca del Govern de les Illes Balears.

Veterinari Aragó, per comprovar el seu estat de salut, es fa fixar la data al calendari per a la tornada de Meli a la seva llar, el 23 de Maig.

En el cas de Meli, amb una història més discreta que la de na Sud, l'amollada va ser pràcticament íntima. Des d'una embarcació d'Excursions a Cabrera, amb la qual la Fundació té signat un conveni de col·laboració, na Meli tornava a la seva llar, a un dels pocs refugis verges del Mar Mediterrani: les aigües de Cabrera. Acompanyada d'algun altre turista que es disposava a passar una jornada al Parc Nacional i un grup de joves estudiants d'un institut de Ciutat, na Meli va tornar al Gran Blau.

Aquesta història sobre segones oportunitats podria acabar al paràgraf anterior, però no seria just per na Sami, Terra, Shelly, Bimba, Davo i Maria que també esperen la seva segona oportunitat, mentre s'escriu aquest text, a les instal·lacions de la Fundació Palma Aquarium, on just una setmana abans moria na Mara, a causa de les seves ferides,

el primer exemplar que no s'ha pogut recuperar al centre. També espera la seva oportunitat a les instal·lacions del CREM, a Eivissa, la petita Pepi. Totes elles són el reflex d'una societat que ha fet i permès que la Mediterrània i els oceans en general s'hagin convertit en un abocador sense control, una societat que just cerca culpables en lloc d'aportar solucions i que, si no posa remei aviat, no disposarà d'una segona oportunitat. •

Meli nedava entre les cortines que formava la llum solar que es filtrava al mar Mediterrani. En menys d'un minut vaig deixar de veure-la, tornava a ser lliure.

Sami, trobada a la Badia d'Alcúdia el 9 de setembre, motiu emmallament. Se li va haver d'amputar l'aleta davantera dreta.

Terra, trobada a Cala Saona el 19 de setembre, motiu emmallament. Se li va haver d'amputar l'aleta davantera dreta.

Restes que portava na Sami enganxats a l'aleta. L'irresponsabilitat i l'arrogància de la nostra espècie cap a la resta d'habitants del planeta és la causant de l'amputació patida per na Sami.

Shelly, més petita que Meli, trobada a s'Arenal el 23 de setembre, motiu emmallament. Se li va haver d'amputar l'aleta davantera dreta.

Restes que portava Bimba enganxats a l'aleta. Urgeix que tant els ciutadans com les institucions ens enfrontem a la nostra responsabilitat en l'ús indiscriminat del plàstic i actuem en conseqüència aportant solucions.

Davo, trobat enfront de la costa de Palma Nova el 29 de setembre amb una afecció ocular que li va fer perdre l'ull dret.

Bimba, trobada a Porto Colom el 27 de setembre, motiu: interacció amb pesca i emmallament. Se li va haver d'amputar l'aleta davantera dreta.

Maria, trobada a Estellencs el 5 d'octubre enganxada a restes que provenen de terra i que han provocat que hagi d'estar a la cubeta del Centre de Recuperació.